

Warszawa, 20.06.2005 r.

BADANIE PRODUKCJI ROŚLINNEJ

PRODUKCJA OGRODNICZA. BADANIE SADÓW¹⁾

Uogólnione wyniki reprezentacyjnego badania sadów w gospodarstwach indywidualnych uzupełnione sprawozdawczością z gospodarstw państwowych, spółdzielczych i spółek wykazały, że o wielkości produkcji owoców z drzew w sadach decyduje uprawa jabłoni. Powierzchnia uprawy jabłoni w sadach stanowiła 71,4% powierzchni uprawy wszystkich gatunków drzew owocowych uprawianych w sadach, a produkcja jablek stanowiła 85,6% łącznych zbiorów owoców z drzew uprawianych w sadach. Najwyższe plony jablek, gruszek, wiśni, moreli i brzoskwiń uzyskiwano w sadach 5 – 14 letnich, natomiast drzewa czereśni i orzechów włoskich najwyżej plonowały w sadach 15 – 24 letnich.

Wyniki reprezentacyjnego badania sadów wykazały, że do przemysłu przeznaczono: ok. 37% zbiorów jablek, ok. 11% zbiorów gruszek, ok. 74% zbiorów wiśni, ok. 90% zbiorów porzeczek i agrestu.

Najlepiej wyposażone w maszyny i urządzenia specjalistyczne do uprawy i zbioru owoców z drzew w sadach były gospodarstwa posiadające 7 – 15 ha użytków rolnych.

Wśród użytkowników gospodarstw zajmujących się w 2004 r. uprawą sadów przeważały osoby w wieku 30 – 59 lat (75,2% ogółu uprawiających sady), a około 10% ogółu użytkowników gospodarstw sadowniczych posiadało kwalifikacje ogrodnicze – z tej grupy tylko 6% posiadało wykształcenie wyższe o kierunku ogrodniczym.

Próbę do badania losowano z operatu gospodarstw indywidualnych uprawiających sady wykazanych w PSR 2002 r. Uzupełnieniem badania reprezentacyjnego było "Sprawozdanie o powierzchni uprawy, liczbie drzew i krzewów oraz zbiorach owoców - Załącznik nr 2 do R – 08" (stan na 29 X 2004 r.), z którego uzyskano dane dla gospodarstw państwowych, spółdzielczych i spółek.

Zakres tematyczny badania spełniał wymagania Unii Europejskiej zgodnie z Dyrektywą nr 2001/109/EC Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 grudnia 2001 r. oraz Decyzją Komisji z 27 grudnia 2001 r.

¹⁾ Źródło informacji stanowiły:

- uogólnione wyniki reprezentacyjnego badania sadów, przeprowadzonego dniach 13 – 25 października 2004 r. na próbie 24 tys. gospodarstw sadowniczych (podmiotem tego badania były gospodarstwa indywidualne)
- dane sprawozdawcze z jednostek państwowych, spółdzielczych i spółek.

Zakres tematyczny badania został ujęty w 7 działach:

Dział 1 – informacje o użytkowniku gospodarstwa (wiek, poziom wykształcenia, rodzaj wykształcenia).

Dział 2 – charakterystyka gospodarstwa (powierzchnia gruntów ogółem w gospodarstwie, powierzchnia użytków rolnych, powierzchnia uprawy sadów w gospodarstwie, liczba i rodzaje maszyn w gospodarstwie, powierzchnia nawadniana, pojemność przechowalni i chłodni).

Dział 3 – powierzchnia, liczba drzew owocowych, zbiory wg grup wiekowych i gatunków, a dla jabłoni i grusz wg odmian. Uprawa jabłoni wg rodzaju podkładek.

Dział 4 – klasy zagęszczenia drzew dla jabłoni i grusz.

Dział 5 – powierzchnia, liczba krzewów owocowych i zbiory owoców jagodowych i z krzewów owocowych wg grup wiekowych.

Dział 6 – struktura zagospodarowania zbiorów owoców w gospodarstwie.

Dział 7 – przewidywane rozdysponowanie zbiorów – różne formy sprzedaży owoców, samozaopatrzenie i darowizny, straty w przechowywaniu.

W 2004 r. rozszerzono, w stosunku do pierwszego badania przeprowadzonego w roku 1998, zakres tematyczny reprezentacyjnego badania sadów. Wprowadzono:

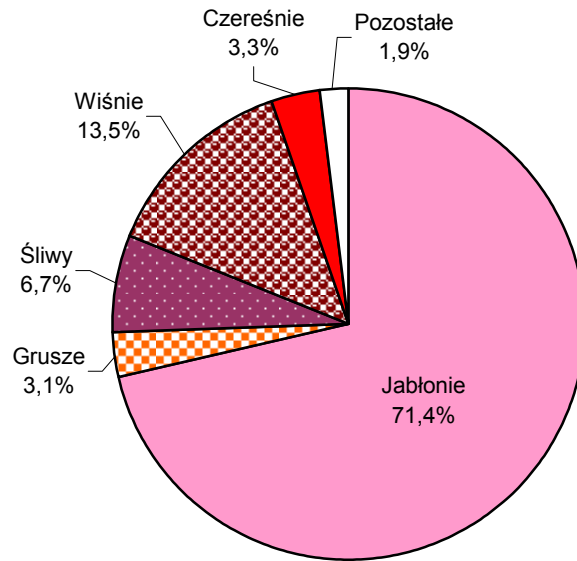
- nowy dział obejmujący badanie powierzchni, liczby drzew oraz zbiorów według klas zagęszczenia drzew dla jabłoni i grusz,
- badanie grusz według odmian (powierzchnia, liczba drzew oraz zbiory według grup wiekowych),
- następujące gatunki krzewów owocowych i upraw jagodowych: aronia, borówka wysoka, leszczyna i winorośl,
- więcej gatunków, dla których zebrano informacje o stratach w przechowywaniu owoców (np. dla czereśni).

Reprezentacyjne badanie sadów było rozszerzeniem prowadzonych corocznie szacunków powierzchni, plonów i zbiorów upraw ogrodniczych. Wyniki szacunków zostały zamieszczone w publikacjach: “Wyniki produkcji roślinnej w 2004” oraz “Produkcja upraw rolnych i ogrodniczych w 2004 r.”, wydanych w marcu 2005 r.

Drzewa owocowe

Uogólnione wyniki reprezentacyjnego badania sadów w gospodarstwach indywidualnych uzupełnione sprawozdawczością z gospodarstw państwowych, spółdzielczych i spółek, wykazały, że łączna powierzchnia uprawy drzew owocowych w sadach w 2004 r. wyniosła około 70% ogólnej powierzchni uprawy drzew owocowych, a łączne zbiory owoców z drzew w sadach stanowiły ponad 90% ogólnych zbiorów owoców z drzew. O wielkości produkcji owoców z drzew w sadach nadal decyduje głównie uprawa jabłoni. Powierzchnia uprawy jabłoni w sadach w 2004 r. zajmowała 71,4% powierzchni uprawy wszystkich gatunków drzew owocowych uprawianych w sadach, a produkcja jabłek stanowiła 85,6% łącznych zbiorów owoców z drzew uprawianych w sadach.

Struktura powierzchni uprawy drzew owocowych w sadach
według gatunków

Tabl. 1. Struktura gatunkowa powierzchni uprawy, liczby drzew i zbiorów owoców w sadach

Wyszczególnienie	Powierzchnia uprawy ogółem		Liczba drzew owocujących		Zbiory	
	1998 r.	2004 r.	1998 r.	2004 r.	1998 r.	2004 r.
	w % ogółem					
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Jabłonie	72,3	71,4	81,7	78,4	87,4	85,6
Grusze	2,8	3,1	1,8	2,3	1,8	2,0
Śliwy	6,2	6,7	4,3	4,6	3,5	3,8
Wiśnie	10,8	13,5	10,5	12,4	6,0	6,6
Czereśnie	2,1	3,3	0,9	1,4	0,8	1,3
Morele	0,2	0,4	0,1	0,2	0,1	0,2
Brzoskwinie	0,5	0,8	0,4	0,5	0,2	0,4
Orzechy włoskie	5,0	0,7	0,3	0,1	0,2	0,1

Powierzchnia uprawy gruszek w sadach w 2004 r. stanowiła 3,1% powierzchni uprawy drzew owocowych w sadach, a w grupie drzew najmłodszych (poniżej 5 lat) 3,3%.

Wiśnie zajmowały około 13,5% powierzchni uprawy drzew owocowych w sadach, lecz procent ten systematycznie wzrasta. W nowych nasadzeniach (drzewa poniżej 5 lat) wiśnie stanowiły 21,3% ogólnej powierzchni uprawy drzew owocowych w sadach.

Udział śliw w strukturze powierzchni uprawy drzew owocowych w sadach wynosił 6,7% i utrzymuje się na zbliżonym poziomie w większości grup wiekowych.

Tabl. 2. Struktura powierzchni uprawy drzew owocowych w sadach według gatunków i grup wiekowych

Wyszczególnienie	Powierzchnia uprawy drzew					
	ogółem	w wieku lat				
		0 - 4	5 - 9	10 - 14	15 - 24	25 i więcej
		w % drzew owocowych ogółem				
Ogółem drzewa owocowe	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Jabłonie	71,4	62,8	69,9	75,8	75,7	76,8
Grusze	3,1	3,3	2,8	3,0	3,2	3,5
Śliwy	6,7	6,4	7,0	6,4	6,2	8,2
Wiśnie	13,5	21,3	15,9	10,6	9,8	4,0
Czereśnie	3,3	4,1	2,8	3,2	3,0	4,1
Pozostałe	1,9	2,2	1,6	1,1	2,0	3,4

Plony z jednostki powierzchni większości gatunków owoców z drzew uprawianych w sadach były znacznie wyższe niż plony uzyskane z łącznej powierzchni uprawy tych gatunków (w sadach i poza sadami łącznie).

Plony owoców uzyskane z 1 ha sadu były bardzo zróżnicowane w zależności od wieku drzew. Najwyższe plony jabłek uzyskano z drzew w wieku 5 – 9 lat. Bardzo wysokie plony dały też jabłonie 10 - 14 letnie. Najślabiej plonowały drzewa młode w wieku 1 – 4 lat oraz drzewa najstarsze – w wieku 25 lat i więcej.

Dla gruszek, podobnie jak w przypadku jabłek, najwyższe plony z 1 ha uprawy drzew w sadach uzyskano w grupie wiekowej 5 - 9 lat, natomiast wśród pozostałych gatunków owoców z drzew (z wyjątkiem orzechów włoskich) najwyższe plony uzyskano z drzew w wieku 10 – 14 lat. W przypadku orzechów włoskich najwyższe plony uzyskano w sadach 15 – 24 letnich.

Tabl. 3. Plony owoców z drzew w sadach według gatunków i grup wiekowych

Wyszczególnienie	Plony z drzew				
	ogółem	w wieku lat			
		0 - 4	5 - 9	10 - 14	15 - 24

	w dt z 1 ha					
Jabłonie	183	84	243	233	182	103
Grusze	99	46	132	124	122	60
Śliwy	86	37	120	122	79	34
Wiśnie	74	36	99	103	84	32
Czereśnie	59	13	77	84	86	53
Morele	73	31	113	117	55	66
Brzoskwinie	67	45	92	99	33	30
Orzechy włoskie	28	12	25	26	39	30

W 2004 r. sady jabłoniowe w wieku poniżej 5 lat stanowiły 19,2 % ogólnej powierzchni uprawy jabłoni w sadach (o 4,9 punktu procentowego mniej niż w 1998 r.), co może świadczyć o tym, że proces zwiększania powierzchni sadów jabłoniowych został zahamowany. Jednocześnie o przeszło 5 punktów zmniejszył się udział powierzchni uprawy jabłoni starszych – w wieku 15 lat i więcej, co świadczy o tendencji do odnawiania sadów jabłoniowych (karczowania starych drzew i nasadzeń nowych odmian).

Struktura odmianowa powierzchni uprawy drzew jabłoni różni się zdecydowanie w porównaniu do poprzedniego badania z 1998 r. Straciły na znaczeniu odmiany: Cortland, Lobo i Jonatan. Na ich miejsce weszły odmiany nowsze, między innymi Jonagold i Szampion. Znaczenia nabierają też odmiany, które dopiero w ostatnich latach zostały wprowadzone do powszechnej uprawy, np. Ligol i Gala. Nadal największy udział w powierzchni uprawy jabłoni w sadach w 2004 r. zajmowała odmiana Idared (19,0%). Odmiana Jonagold zajmowała drugie miejsce pod względem wielkości areалу uprawy drzew jabłoni w sadach, tj. 12,0%. Na trzecim miejscu znalazła się odmiana Szampion (9,0%), a odmiany Lobo i Cortland w 2004 r. zajmowały odpowiednio 5,5 i 5,2% powierzchni uprawy jabłoni w sadach.

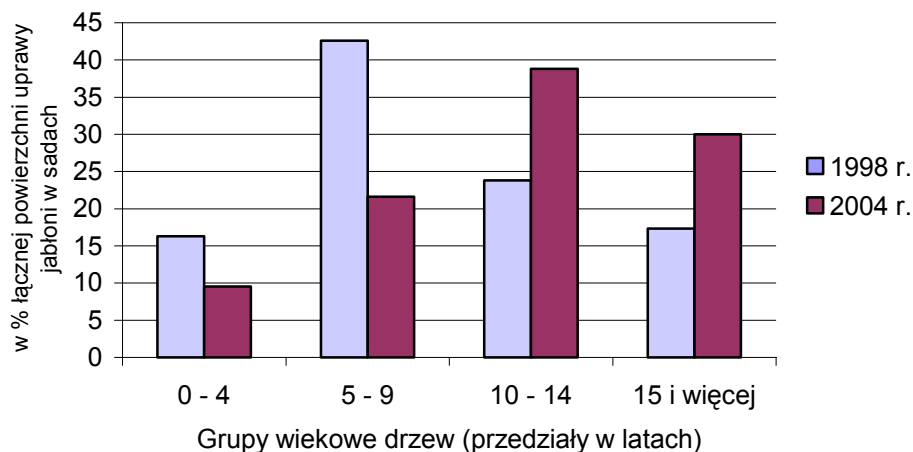
Tabl. 4. Struktura powierzchni uprawy jabłoni w sadach według odmian i grup wiekowych

Odmiany jabłoni	Procentowy udział odmian	Powierzchnia wg grup wiekowych drzew w % danej odmiany				
		w wieku lat				
		0 - 4	5 - 9	10 - 14	15 - 24	25 i więcej

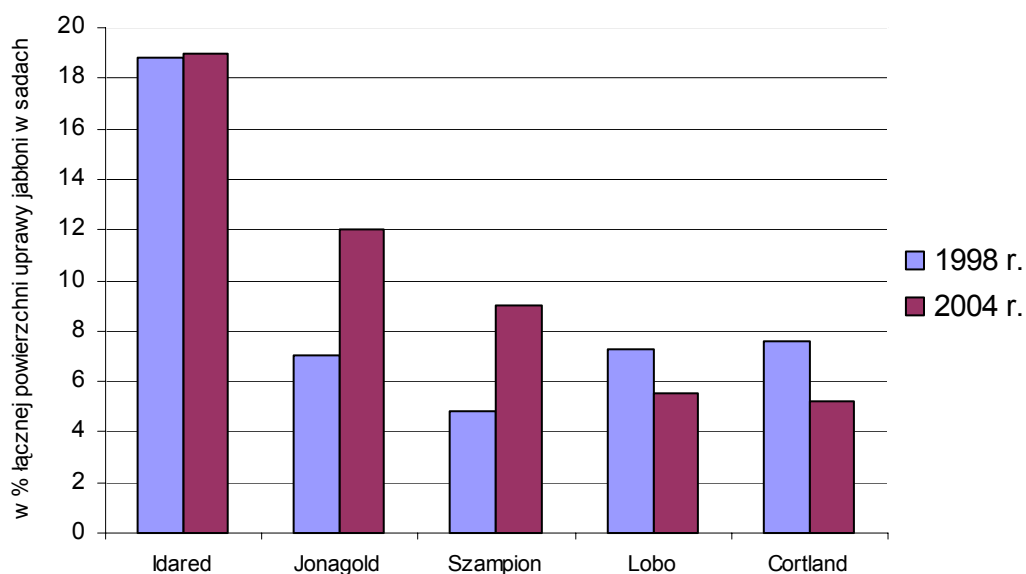
Jabłonie ogółem	100,0	19,2	27,8	24,9	15,5	12,6
Idared	19,0	9,5	21,6	38,8	25,2	4,8
Jonagold	12,0	30,4	47,3	19,2	2,8	0,3
Szampion	9,0	31,1	45,4	19,9	3,3	0,2
Lobo	5,5	8,3	25,7	39,5	21,2	5,3
Cortland	5,2	6,3	21,3	38,6	27,9	6,0
Gloster	4,1	26,9	36,6	26,8	8,9	0,9
Ligol	3,7	53,0	37,5	8,0	1,4	0,2
Jonatan	3,2	5,0	8,1	15,5	33,2	38,2
Antonówka	2,7	3,6	12,5	30,0	24,3	29,6
Golden Delicious	1,8	37,2	35,2	14,1	7,2	6,3
Gala	1,6	44,9	39,7	11,3	3,8	0,1
Spartan	1,5	4,5	9,8	30,3	34,1	21,2
Delikates	1,4	29,2	45,5	19,3	5,6	0,3
McIntosh i Sporty	1,4	2,8	8,5	20,4	31,0	37,3
Elastar	1,1	19,8	47,8	26,7	5,4	0,3
Boskoop	1,1	8,8	30,0	28,7	13,6	18,8
Bankroft	0,7	4,2	9,1	24,8	30,4	31,4
Jerseymac	0,7	8,9	19,0	33,2	17,6	21,3
Melrose	0,7	13,7	23,1	30,9	26,0	6,3
Red Delicious i Sporty	0,6	20,3	41,1	19,3	15,7	3,5
James Grieve	0,4	8,5	18,7	36,9	19,6	16,4
Wealthy	0,3	5,5	22,0	31,5	21,5	19,4
Empire	0,2	21,3	34,7	24,5	17,3	2,2
Pozostałe odmiany jabłoni	22,0	19,2	18,3	15,7	14,1	32,7

Odmiana Idared jest wciąż najpowszechniejszą odmianą jabłoni w Polsce, jednak obserwując udział powierzchni uprawy drzew w poszczególnych grupach wiekowych tej odmiany można stwierdzić, że w najbliższych latach jej znaczenie zacznie spadać. Udział powierzchni uprawy drzew najmłodszych odmiany Idared zmniejszył się w stosunku do 1998 roku o blisko 7 punktów procentowych, natomiast udział powierzchni uprawy drzew 15 letnich i starszych w 2004 r. był o około 13 punktów większy niż w 1998 r.

Porównanie udziału powierzchni uprawy odmiany Idared w ogólnej powierzchni uprawy jabłoni w sadach w roku 1998 i 2004 według grup wiekowych

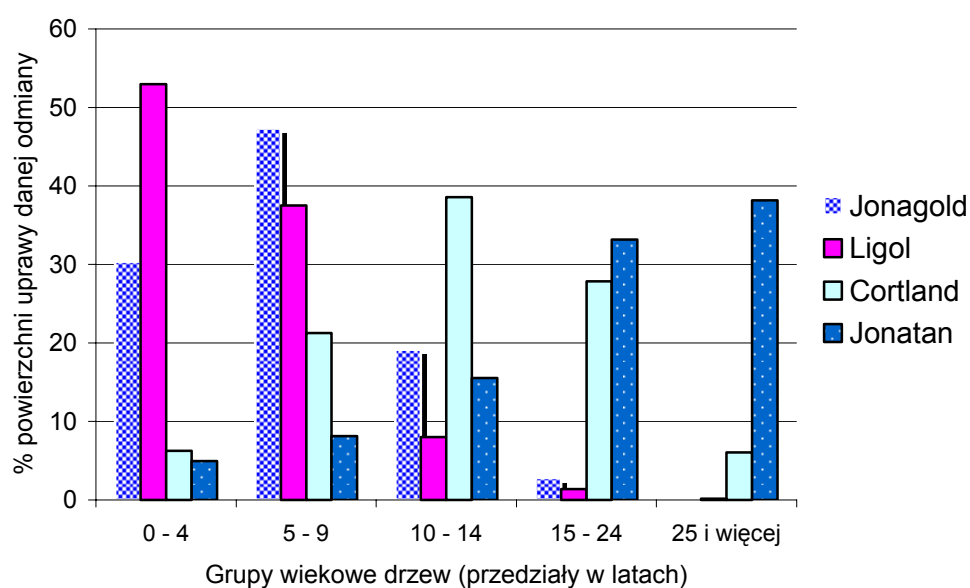

W strukturze wiekowej odmian Jonagold i Szampion dominują drzewa w wieku poniżej 10 lat (stanowią prawie 80% powierzchni uprawy tych odmian). Są to odmiany stosunkowo nowe, które już teraz zajmują znaczące miejsce w uprawie jabłoni w Polsce, wypierając odmiany takie jak: Lobo czy Cortland, których w młodych nasadzeniach jest coraz mniej.

Niektóre odmiany takie jak Ligol wchodzi do powszechnej uprawy w Polsce, w 2004 r. przeszło 50 % powierzchni zajętej pod uprawę tej odmiany w sadach stanowiły drzewa młode, poniżej 5 lat. Zastępują one odmiany starsze, takie jak Jonatan. W 2004 r tylko 5% powierzchni uprawy odmiany Jonatan stanowiły sady młode (poniżej 5 lat).

Struktura powierzchni uprawy wybranych odmian jabłoni według grup wiekowych

Według badania reprezentacyjnego sadów przeprowadzonego w 2004 r. uprawa jabłoni w sadach była skoncentrowana głównie na terenie województwa mazowieckiego (blisko 45% powierzchni sadów zajętej pod uprawę jabłoni w Polsce). Dużą koncentrację sadów jabłoniowych zanotowano także w województwach: lubelskim, łódzkim i świętokrzyskim. W sumie na terenie tych czterech województw znajduje się blisko 80% sadów jabłoniowych w Polsce.

Zbiory jabłek pochodzące z drzew rosnących w sadach stanowiły około 95% łącznej produkcji tych owoców w Polsce. Największa część zbiorów jabłek pochodziła z sadów 5 – 9 letnich (36,9% łącznej produkcji jabłek w sadach). Z sadów 10 – 14 letnich pochodziło 31,7% produkcji, natomiast z jabłoni młodych do 4 lat uzyskano 8,8% zbiorów, a z drzew 25 letnich i starszych - 7,1%.

Udział zbiorów nowowprowadzanych odmian w ogólnej produkcji jabłek pochodzących z uprawy w sadach jest znaczący. Są to odmiany bardzo plenne, dające wysoki plon z jednostki powierzchni.

Tabl. 5. Struktura zbiorów jabłek w sadach według odmian i grup wiekowych

Odmiany jabłoni	Procentowy udział odmian	Zbiory wg grup wiekowych drzew w % danej odmiany				
		w wieku lat				
		0 - 4	5 - 9	10 - 14	15 - 24	25 i więcej
Jabłonie ogółem	100,0	8,8	36,9	31,7	15,5	7,1
Idared	22,6	3,2	23,6	44,0	25,3	3,9
Jonagold	13,3	13,9	59,1	23,6	3,1	0,2
Szampion	10,3	14,3	56,7	25,5	3,3	0,1
Lobo	6,2	3,1	28,5	44,2	20,3	4,0
Cortland	5,9	4,8	22,4	41,6	26,8	4,4
Gloster	4,4	10,7	45,0	34,5	9,3	0,6
Ligol	3,4	26,0	60,6	11,3	2,1	0,1
Antonówka	2,6	1,3	13,1	37,7	27,9	20,0
Jonatan	2,4	4,3	9,2	17,7	34,5	34,3
Golden Delicious	1,7	19,8	47,3	19,7	6,0	7,3
Gala	1,7	21,3	57,3	16,6	4,8	0,1
Delikates	1,5	15,9	54,6	23,2	6,0	0,3
Spartan	1,5	1,7	9,5	39,7	34,2	14,9
Elastar	1,3	9,7	53,8	29,8	6,5	0,2
Boskoop	1,2	3,2	38,9	31,6	17,0	9,3
McIntosh i Sporty	1,2	1,8	9,9	24,0	33,9	30,4
Melrose	0,7	6,3	29,4	32,9	24,7	6,6
Red Delicious i Sporty	0,7	10,0	54,8	23,9	8,7	2,5
Jerseymac	0,7	5,4	24,6	40,6	18,5	10,9
Bankroft	0,6	2,4	13,1	34,1	25,7	24,8
James Grieve	0,4	4,4	24,1	32,0	23,7	15,7
Wealthy	0,2	3,9	31,4	35,4	13,3	16,0
Empire	0,2	10,0	42,3	30,0	15,6	2,1
Pozostałe odmiany jabłoni	15,1	9,8	33,4	24,1	12,7	20,1

W 2004 r. 56,4% powierzchni zajętej pod uprawę jabłoni w sadach stanowiły drzewa na podkładkach półkarłowych. W grupie jabłoni rosnących w sadach 5 – 9 letnich, drzewa półkarłowe stanowiły blisko 70 %.

Jabłonie karłowe uprawiane były najczęściej w sadach młodych do 4 lat (ponad 41% plantacji uprawianych na tego rodzaju podkładkach). W sumie uprawa jabłoni na podkładkach karłowych stanowiła 17,4% plantacji.

Uprawa jabłoni w sadach na podkładkach silnie rosnących stale się zmniejsza, lecz w 2004 r. stanowiła jeszcze ponad jedną czwartą łącznej powierzchni uprawy jabłoni w sadach. W tej grupie blisko 40% zajmowały drzewa w wieku 25 lat i starsze.

Tabl. 6. Struktura powierzchni uprawy jabłoni w sadach według rodzaju podkładek

i grup wiekowych

Wyszczególnienie	Powierzchnia uprawy jabłoni					
	ogółem	w wieku lat				
		0 - 4	5 - 9	10 - 14	15 - 24	25 i więcej
	w % ogółem					
Jabłonie ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Jabłonie na podkładkach karłowych	17,4	37,4	21,9	10,9	6,9	3,2
Jabłonie na podkładkach półkarłowych	56,4	57,5	69,8	67,0	45,4	17,4
Jabłonie na podkładkach silnie rosnących	26,2	5,2	8,3	22,1	47,7	79,4

Zagęszczenie nasadzeń zwiększa się z roku na rok. Wśród młodych jabłoni w wieku do 4 lat zagęszczenie jest największe i wynosi średnio 1334 drzew/ha. Dla jabłoni karłowych w tej grupie wiekowej zagęszczenie wynosi 1653 drzewa na hektar.

Średnie zagęszczenie nasadzeń dla jabłoni wszystkich grup wynosi 925 szt./ha.

Tabl. 7. Zagęszczenie nasadzeń jabłoni w sadach według rodzaju podkładek i grup wiekowych

Wyszczególnienie	Zagęszczenie nasadzeń drzew					
	ogółem	w wieku lat				
		0 - 4	5 - 9	10 - 14	15 - 24	25 i więcej
	w szt/ha					
Jabłonie ogółem	925	1334	1139	872	609	321
Jabłonie na podkładkach karłowych	1468	1653	1567	1204	731	391
Jabłonie na podkładkach półkarłowych	948	1156	1042	883	687	403
Jabłonie na podkładkach silnie rosnących	512	998	822	674	517	300

Blisko 44% powierzchni jabłoni w sadach jest uprawianych w zagęszczeniu 800 - 1599 drzew na hektar. Grusze w przeszło 34% są uprawiane w zagęszczeniu 400 – 799 drzew na hektar, a blisko jedna trzecia powierzchni grusz jest uprawiana w zagęszczeniu 800 – 1599 drzew. Jednak w przypadku grusz jeszcze ponad 28% powierzchni zajmują uprawy o zagęszczeniu poniżej 400 drzew na hektar.

Tabl. 8. Struktura klas zagęszczenia drzew w uprawie jabłoni i grusz w sadach

Wyszczególnienie	Powierzchnia uprawy drzew							
	ogółem	wg klas zagęszczenia drzew/ha						
		poniżej 400	400 - 799	800 - 1599	1600 - 2399	2400 - 3199	3200 - 3999	4000 i więcej
		w % ogółem						
Jabłonie	100,0	16,3	27,5	43,9	8,8	3,0	0,5	0,1
Grusze	100,0	28,1	34,4	32,6	3,6	1,1	0,2	0,1

Według badania reprezentacyjnego sadów 2004 r. w uprawie grusz w Polsce dominują trzy odmiany: Lukaszówka (25,2% łącznej powierzchni uprawy grusz w sadach), Faworytka (klapsa) i jej czerwony sport (20,9%) oraz Konferencja (20,1%). Powierzchnia uprawy Konferencji może w dalszym ciągu wzrastać, gdyż w sadach dominują drzewa młode tej odmiany. Młode nasadzenia dominują też w odmianie Komisówka, lecz na razie jej znaczenie jest niewielkie (2,2 % powierzchni uprawy grusz w sadach).

Tabl. 9. Struktura powierzchni uprawy grusz w sadach według odmian i grup wiekowych

Odmiany grusz	Procentowy udział odmian	Powierzchnia wg grup wiekowych drzew w % danej odmiany				
		w wieku lat				
		0 - 4	5 - 9	10 - 14	15 - 24	25 i więcej
Grusze ogółem	100,0	23,1	25,9	22,6	15,1	13,2
Lukaszówka	25,2	19,7	40,3	22,3	15,5	2,3
Faworytka (klapsa) + czerwony sport	20,9	19,7	28,8	23,4	15,2	12,9
Konferencja	20,1	36,1	22,8	21,7	14,9	4,4
Komisówka	2,2	46,1	23,9	12,3	16,1	1,6
Bonkreta Williamsa + czerwony sport	2,2	12,5	11,2	28,3	33,0	14,9
General leclerc	1,9	31,1	46,7	17,8	4,3	0,1
Bera Hardego	1,1	6,1	12,0	21,4	17,5	43,0
Lipcówka kolorowa	1,0	15,8	26,7	26,5	3,7	27,3
Triumph Packhama	0,3	1,3	47,6	11,3	36,8	3,0
Pozostałe grusze	25,2	18,6	11,9	23,9	14,1	31,5

Zbiory Lukaszówki w sadach stanowiły przeszło jedną trzecią produkcji gruszek

uprawianych w sadach, natomiast Faworytki ponad 21%, a Konferencji przeszło 20%.

Tabl. 10. Struktura zbiorów gruszek w sadach według odmian i grup wiekowych

Odmiany grusz	Procentowy udział odmian	Zbiory wg grup wiekowych drzew w % danej odmiany				
		w wieku lat				
		0 - 4	5 - 9	10 - 14	15 - 24	25 i więcej
Grusze ogółem	100,0	10,7	34,5	28,2	18,6	8,0
Lukasówka	34,8	9,1	40,9	27,0	20,3	2,7
Faworytka (klapsa) + czerwony sport	21,3	8,0	35,5	28,9	18,1	9,5
Konferencja	20,1	17,9	30,0	30,6	16,0	5,5
Bonkreta Williama + czerwony sport	2,5	3,8	10,0	37,1	38,5	10,6
Komisówka	2,2	19,2	34,0	23,7	21,4	1,7
General leclerc	2,1	6,8	52,0	27,0	14,1	0,0
Lipcówka kolorowa	1,1	3,7	30,9	46,2	10,3	8,9
Bera Hardego	1,0	1,4	17,3	26,8	32,6	21,8
Triumph Packhama	0,4	1,5	53,0	15,4	26,8	3,3
Pozostałe grusze	14,6	10,7	26,2	24,8	15,3	23,0

Krzewy owocowe i plantacje jagodowe

W 2004 r. w uprawie agrestu, aronii, porzeczek czarnych i porzeczek kolorowych w sadach dominowały plantacje 4 letnie i starsze; z nich też uzyskano znacznie wyższe plony niż z plantacji młodych. Dla większości gatunków z krzewów 4 letnich i starszych plony były około dwa razy wyższe niż z krzewów poniżej 4 lat; dla borówki wysokiej plony z krzewów starszych były nawet pięciokrotnie wyższe niż z krzewów młodych.

Powierzchnia uprawy malin w sadach w 51,6% zajęta była przez plantacje 4 letnie i starsze, a 59,0% produkcji malin w sadach pochodziło z tych plantacji. W tej grupie wiekowej uzyskano też wyższe plony niż z upraw młodszych.

W uprawie truskawek ponad 75% stanowiły plantacje młode, w wieku poniżej 4 lat. Z upraw tych uzyskano też nieco wyższe plony, niż z plantacji starszych.

Tabl. 11. Struktura powierzchni uprawy krzewów owocowych i malin w sadach oraz struktura powierzchni uprawy truskawek

Wyszczególnienie	Powierzchnia uprawy		
	ogółem	w wieku lat	
		0 - 3	4 i powyżej
		w % ogółem	
Agrest	100,0	33,7	66,3
Porzeczki kolorowe	100,0	43,0	57,0
Porzeczki czarne	100,0	39,0	61,0
Aronia	100,0	36,1	63,9
Borówka wysoka	100,0	50,8	49,2
Maliny	100,0	48,4	51,6
Truskawki	100,0	75,9	24,1

Kierunki zagospodarowania zbiorów owoców

Wyniki reprezentacyjnego badania sadów wykazały, że w 2004 r. 37% produkcji jabłek przeznaczono dla przemysłu, a 63% stanowiły jabłka konsumpcyjne.

Z produkcji gruszek uzyskanej w sadach, 89% było przeznaczone do konsumpcji, a 11% dla przemysłu.

Produkcja wiśni w 74% przeznaczona była dla przemysłu.

Zbiory porzeczek kolorowych i czarnych oraz agrestu były także w znacznej większości zagospodarowane poprzez przerób przemysłowy (dla zbiorów porzeczek 90%).

Sprzedaż wiśni, jabłek i śliwek odbywała się przede wszystkim do punktów skupu (79,1% produkcji wiśni, blisko 41% zbiorów jabłek i 39% śliwek), natomiast morele, brzoskwinie i czereśnie w przeważającej części sprzedawano na giełdzie (ponad 50% produkcji moreli i brzoskwiń zostało sprzedanych w ten sposób).

W 2004 r., podobnie jak w 1998 r., głównym odbiorcą owoców jagodowych były punkty skupu (blisko 90% malin i prawie 80% porzeczek).

Informacje dodatkowe

W 2004 r. największy udział w ogólnej liczbie gospodarstw z uprawą sadów stanowiły gospodarstwa o powierzchni do 2 ha użytków rolnych, następnie o powierzchni 7 – 10 oraz 5 – 7 ha użytków rolnych. W porównaniu z 1998 r. wzrosła znacznie liczba gospodarstw uprawiających sady, posiadających do 2 ha użytków rolnych, lecz mimo tego największa część powierzchni upraw sadowniczych (ok. 18%) skupiona była w gospodarstwach o powierzchni 7 – 10 ha użytków rolnych.

Podobnie jak w 1998 r., najlepiej wyposażone w maszyny i urządzenia specjalistyczne do uprawy i zbioru owoców z sadów były gospodarstwa o powierzchni 7– 15 ha użytków rolnych. W tych gospodarstwach skupiona była największa liczba maszyn i urządzeń oraz największa pojemność przechowalni i chłodni z kontrolowaną atmosferą, przy tym także liczba tych gospodarstw była znacząca.

W 2004 r. około 5% powierzchni sadów była nawadniana.

Wśród użytkowników gospodarstw zajmujących się w 2004 r. uprawą sadów przeważały osoby w średnim wieku, tj. między 30 a 59 rokiem życia (75,2%). Osoby młode stanowiły 4,9%, a udział osób w wieku 60 lat i więcej wynosił blisko 20%. W porównaniu do 1998 r. zmniejszyła się zarówno liczba młodych, jak i starszych użytkowników, a wzrosła liczba osób w wieku średnim zajmujących się uprawą sadów. Wśród użytkowników gospodarstw sadowniczych tylko niespełna 10% posiadało wykształcenie ogrodnicze, najczęściej kursy zawodowe (blisko 60% tej liczby) lub wykształcenie średnie ogrodnicze (ok. 21%), a jedynie ok. 6% wykształcenie wyższe o kierunku ogrodniczym. Tylko w grupie użytkowników młodych – do 29 lat posiadających wykształcenie ogrodnicze znaczący był udział osób z ukończonymi wyższymi studiami w tym kierunku (ok. 22% osób z tej grupy) oraz z wykształceniem średnim ogrodniczym (około 40%). Przeciwnieństwo stanowiła grupa osób 60 letnich i starszych, która w blisko 80% posiadała wykształcenie ogrodnicze zdobyte na kursach zawodowych.

Badanie reprezentacyjne sadów wykazało więc zmiany nie tylko w kierunkach produkcji sadowniczej, ale także w strukturze gospodarstw i użytkowników.